NN 83/2020 (17.7.2020.), Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Mađarski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

1556

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18 i 64/20), ministrica znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET MAĐARSKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

I.

Ovom odlukom donosi se kurikulum za nastavni predmet Mađarski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

II.

Sastavni dio ove odluke je kurikulum nastavnog predmeta Mađarski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

III.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se za učenike 1., 2., 3., 5., 6. i 7. razreda osnovnih škola, 1., 2. i 3. razreda srednjih škola od školske godine 2020./2021., a za učenike 4. i 8. razreda osnovnih škola i 4. razreda srednjih škola od školske godine 2021./2022.

Klasa: 016-01/19-01/00201
Urbroj: 533-09-20-0018
Zagreb, 3. srpnja 2020.

Ministrica
prof. dr. sc. Blaženka Divjak, v. r.

KURIKULUM ZA NASTAVNI PREDMET MAĐARSKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

A. OPIS PREDMETA

Temeljna načela i ciljevi

Prema podatcima popisa stanovništva iz 2011. godine, ukupno se 14 048 stanovnika izjasnilo Mađarima. Prema podatcima Državnoga ureda za statistiku 72,82 % osoba mađarske nacionalnosti, tj.
10 231 osoba, svojim je materinskim jezikom nazvalo upravo mađarski jezik.

Na organizaciju predmeta koji se prije zvao Njegovanje jezika odvažio se 1969. godine Ferenc Merki, savjetnik za nastavu u školama u kojima se nastava odvija na mađarskome jeziku. Anketom je utvrđeno koliko se učenika koji žive u područjima naseljenima mađarskim stanovništvom želi upisati na predmet Njegovanje jezika. U mjestima gdje se prijavilo 15 – 20 učenika organizirano je u tamošnjoj hrvatskoj školi poučavanje mađarskoga jezika. Broj nastavnih sati u prva četiri razreda bio je 4 – 5, a u višim razredima 3 – 4.

Prema podatcima Ministarstva znanosti i obrazovanja u školskoj godini 2019./2020. nastavni predmet Mađarski jezik i kultura u osnovnoj školi pohađalo je 677 učenika u 120 skupina u 26 škola, a u dvjema srednjim školama nastavu toga predmeta pohađalo je 18 učenika u četirima skupinama.

Izvođenje nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina osigurava Ustav Republike Hrvatske, Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina te Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Nacionalne manjine imaju mogućnost obrazovati se na svome materinskom jeziku od vrtića pa sve do visokoga obrazovanja.

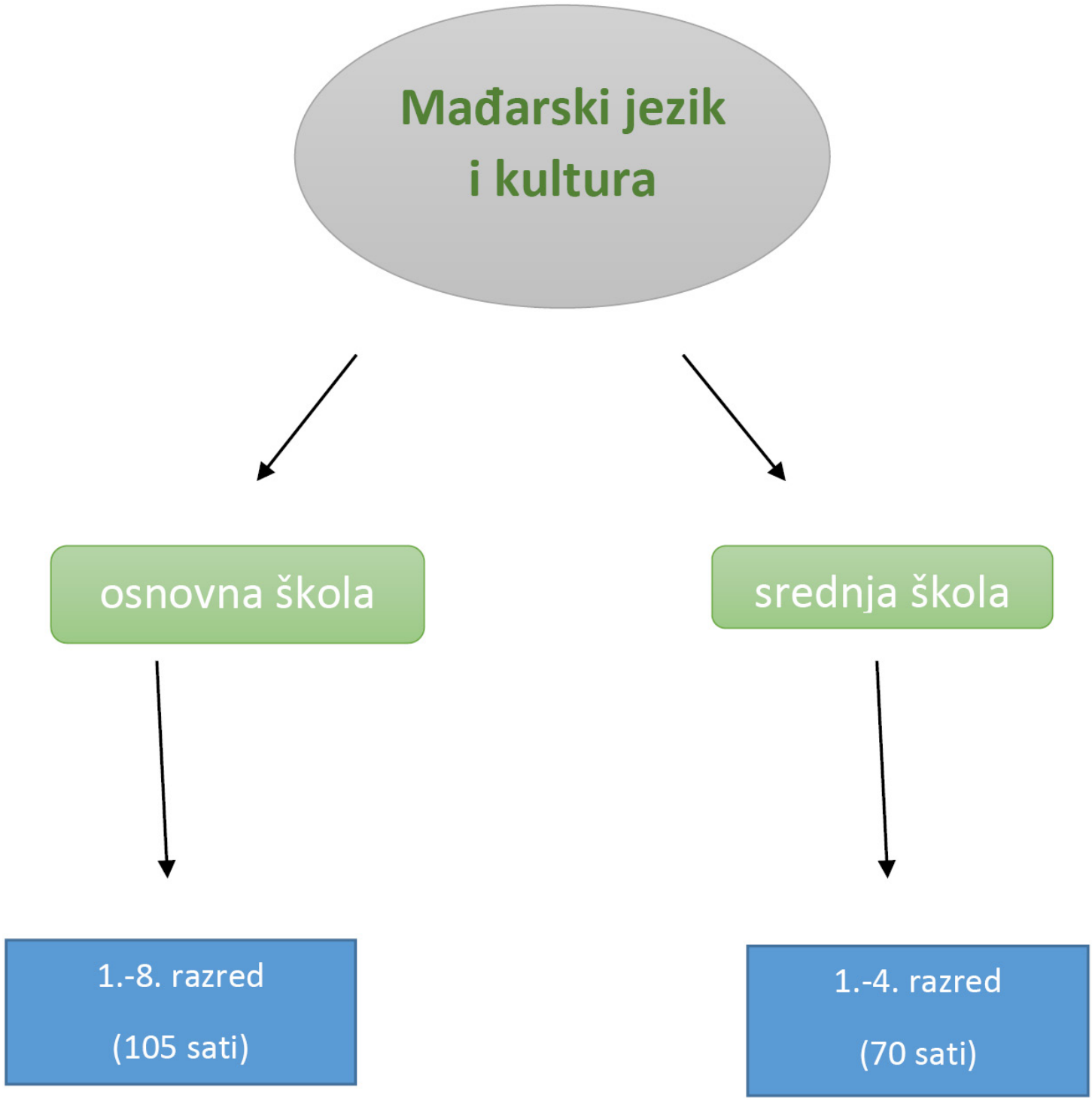
Obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina može se odvijati na temelju triju modela (Akcijski plan za provedbu Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina iz 2009. godine): model A, model B te model C, koji se pojavljuje kao predmet Mađarski jezik i kultura. Učenici u hrvatskim školama u sklopu izbornoga predmeta Mađarski jezik i kultura mogu učiti o mađarskome jeziku i kulturi. Riječ je o predmetu koji obuhvaća mađarski jezik, književnost, povijest, geografiju, glazbenu kulturu i primijenjenu umjetnost.

Skupine učenika koje mađarski jezik i kulturu uče po modelu C izrazito su heterogene. Te skupine čine učenici koji se razlikuju s obzirom na svoje predznanje, dob, jezičnu i kulturnu pozadinu te učenici čije je zanimanje za predmet motivirano drugim razlozima. Upravo zato definirani ishodi obuhvaćaju širok spektar znanja i vještina, a imajući pritom u vidu postojeće znanje učenika i očekivani rezultat.

Za mađarsku nacionalnu manjinu u Hrvatskoj izrazito je bitno očuvanje jezika i kulture, što je istovremeno i uvjet za očuvanje nacionalnoga identiteta. Danas škole više ne mogu računati na jezično znanje učenika koje je stečeno kod kuće, stoga jezik i kultura moraju biti dostupni svima, tj. vladanje jezikom, njegovanje navika/običaja te poznavanje kulture, jezika i sadašnjosti moraju pridonijeti očuvanju identiteta.

Poučavanje predmeta Mađarskoga jezika i kulture učenicima osigurava razvoj jezičnih i interkulturnih kompetencija. Razvoj jezičnih kompetencija mađarskoga jezika obuhvaća produbljivanje sposobnosti pisanoga i usmenoga izražavanja te iznošenja ideja, informacija, mišljenja, osjećaja i vrijednosti pri uporabi svakodnevnoga jezika te jezika struke. Integrirano obrazovanje koje pruža nastavni predmet Mađarski jezik i kultura pridonosi shvaćanju i oblikovanju svijesti o načinu života i kulture pripadnika mađarske nacionalne manjine u Hrvatskoj te Mađara u matičnoj državi, a istodobno pojačava nacionalni identitet. Sve to pridonosi očuvanju mađarskoga jezika, kulture i običaja, tj. njihovu daljnjem prenošenju.

Učenici na razini materinskoga jezika usvajaju standardni jezik, odnosno zakonitosti kulturnoga jezičnog ophođenja te se upoznaju s djelima mađarske književnosti, čime stječu uvid u mađarsku kulturu.

1. slika: Mjesto nastavnoga predmeta Mađarski jezik i kultura u kurikulumu

U kurikulumu predmeta označavanje ishoda znači sljedeće:

MJIK – naziv predmeta (Mađarski jezik i kultura)

OŠ – osnovna škola

SŠ – srednja škola

A. – Jezične kompetencije

B. – Književnost

C. – Kultura

U označavanju ishoda prvi broj pridružen predmetnomu području odnosi se na razred, primjerice:

OŠ A. 1. – prvi razred osnovne škole

SŠ A. 1. – prvi razred srednje škole.

Posljednji broj pridružen predmetnomu području označuje redni broj ishoda:

A. 1. 1. – prvi ishod

A. 1. 1. – drugi ishod.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI PROCESA UČENJA I POUČAVANJA

Cilj je predmeta osposobiti učenike osnovnih i srednjih škola za samostalnu pisanu i usmenu komunikaciju na mađarskome jeziku uključivanjem svih jezičnih djelatnosti: pisanje, čitanje, govorenje, slušanje.

Učenik:

– pravilno se služi usmenim i pisanim mađarskim jezikom u različitim životnim situacijama

– prepoznaje različitosti između hrvatske i mađarske jezične komunikacije

– primjenjuje oblik jezične komunikacije koji odgovara danomu jezičnom okružju

– upoznaje tekstove pisane na književnome i standardnome mađarskom jeziku

– upoznaje povijesne i kulturne znamenitosti mađarskoga jezičnog područja te njegova zemljopisna, društvena i gospodarska obilježja

– oblikuje pozitivno mišljenje o kulturnoj raznolikosti, razvija otvorenost prema prihvaćanju i poštovanju različitosti te kulturnih vrijednosti drugih naroda i nacija

– osnažuje i čuva nacionalni identitet.

C. USTROJ I PODRUČJA KURIKULUMA NASTAVNOGA PREDMETA MAĐARSKI JEZIK I KULTURA

Nastavni predmet Mađarski jezik i kultura čine tri predmetna područja:

- Jezične kompetencije
- Književnost
- Kultura.

Ta tri predmetna područja učenicima jamče upoznavanje mađarskoga jezika i uspješno služenje njime, a samim tim i komunikaciju bez poteškoća. Učenici se pritom upoznaju i s važnijim književnim tvorevinama mađarskoga jezičnog područja te produbljuju svoja znanja o mađarskoj kulturi i kulturnoj povijesti.

A. Jezične kompetencije

Predmetno područje Jezične kompetencije obuhvaća usvajanje četiriju jezičnih vještina (pisanje, čitanje, slušanje, govorenje) na razini koja će učenicima omogućiti uspješnu komunikaciju na mađarskome jeziku. Učenici svoju vještinu govorenja razvijaju stvaranjem govornih situacija u kojima razgovaraju o svakodnevnim, ali i o apstraktnim temama. Učenici stečeno znanje aktivno rabe i u usmenome i u pisanome obliku pri izražavanju ideja, informacija, mišljenja i osjećaja.

U sklopu predmetnoga područja Jezične kompetencije učenici trebaju ovladati temeljnim rječnikom koji će ih osposobiti za svakodnevnu komunikaciju. Trebaju usvojiti i gramatičke, pragmatičke, pravopisne i fonetske spoznaje. Riječ je o usvajanju vještina koje će učenicima omogućiti razumijevanje teksta nakon slušanja i čitanja.

B. Književnost

Predmetno područje Književnost obuhvaća razvoj kulture čitanja, što se ostvaruje čitanjem djela mađarske književnosti te njihovom interpretacijom i usvajanjem. Učenici stječu uvid u mađarsko književno nasljeđe i uporabu standardnoga jezika. Upoznaju književna djela koja pripadaju različitim književnim vrstama i obilježja tih vrsta. Učenici postupno razvijaju svoje čitateljske navike, prihvaćanje književnih tvorevina te njihovu interpretaciju, a u skladu s vlastitom dobi. Čitanjem obogaćuju svoj rječnik, razvijaju sposobnost kritičkoga mišljenja, potiču svoju maštu i kreativnost. Oblikuju pozitivno mišljenje o književnim djelima i o čitanju.

C. Kultura

Predmetno područje Kultura obuhvaća upoznavanje različitih područja mađarske kulture i njihovo tumačenje. U ovome se predmetnome području spajaju povijesne, etnološke, zemljopisne i umjetničke spoznaje. Učenici oblikuju pozitivan odnos prema kulturnoj raznolikosti regije te ju nastoje očuvati. Upoznaju se s istaknutim osobama mađarske povijesti i sadašnjosti te s njihovim djelovanjem. Učenici stečeno znanje rabe u svakodnevnome životu, razvijaju interes za druge kulture te ih prihvaćaju. Ovo predmetno područje učenicima pruža spoznaje koje im pomažu da se uklope u kulturni život, što pridonosi razvoju njihove osobnosti i izbjegavanju mogućih sukoba u društvu. Stečene kulturne spoznaje učenicima pomažu osnažiti njihov nacionalni identitet, tj. uče ih da budu aktivni i odgovorni građani, osobito u mađarskoj zajednici u Republici Hrvatskoj.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI, RAZINE USVOJENOSTI SADRŽAJA PO RAZREDIMA I PREDMETNIM PODRUČJIMA

Predmetna područja Jezične kompetencije, Književnost i Kultura sastavnice su predmeta Mađarski jezik i kultura te zajedno tvore nedjeljivu cjelinu. Svako predmetno područje sadrži ishode i njihovu razradu. Ishodi se postupno, kumulativno i po razredu nadograđuju jedan na drugi: viši razredi sadrže ishode prethodnih razreda. Razrada ishoda, što se pojavljuje u predmetnim područjima i razredima, odgovara dobi učenika. Ishode predložene u kurikulumu radna je skupina razradila bez potrebe za cjelovitošću, tj. učitelj/nastavnik može ih dopuniti u skladu s potrebama, (pred)znanjem, krugom interesa i sposobnostima učenika.

Tekstovi prilagođeni godini učenja razlikuju se s obzirom na dužinu i složenost. Tekst s obzirom na složenost može biti vrlo jednostavan, jednostavan, srednje jednostavan i složen, a što određuju kvantitativne i kvalitativne smjernice.

Broj je riječi u slučaju receptivnih i produktivnih sposobnosti različit. Tekst s obzirom na dužinu može biti vrlo kratak, kratak, srednje dug i dug. Tablica u nastavku prikazuje uvjete dužine teksta prema broju riječi, a u vidu podjele na jezične sposobnosti (zavisno od aktivnosti na nastavnome satu).

	vrlo kratak tekst	**kratak tekst**	**srednje dug tekst**	**dug tekst**
slušanje i čitanje	najviše 150 riječi	150 – 400 riječi (ovisno o godini učenja) 5. razred 150 – 250 riječi 6. razred 250 – 400 riječi	400 – 800 riječi (ovisno o godini učenja) 7. razred 400 – 600 riječi 8. razred 600 – 800 riječi	više od 800 riječi
pisanje	najviše 50 riječi	50 – 90 riječi (ovisno o vrsti teksta) 5. razred 50 – 70 riječi 6. razred 70 – 80 riječi 7. razred 80 – 90 riječi	90 – 250 riječi (ovisno o vrsti teksta) 8. razred 90 – 120 riječi	više od 250 riječi
govorenje	otprilike 1 minuta	1 – 2 minute	3 – 5 minuta	5 – 10 minuta

RAZRADA ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA OD 1. DO 8. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

1. razred – 105 sati godišnje

A. JEZIČNE KOMPETENCIJE		
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI NA RAZINI USVOJENOSTI *DOBAR* NA KRAJU RAZREDA
OŠ. MJIK. A. 1. 1. Učenik verbalno i neverbalno **reagira** na slušne i vizualne poticaje.	– povezuje izgovorene riječi s odgovarajućim slikovnim karticama ili predmetima – povezuje izgovorene upute s radnjama – odgovara na postavljena pitanja (da, ne) – imenuje predmete i osobe u razredu ili na vizualnim predlošcima	– češće reagira neverbalno nego verbalno, uz povremenu pomoć učitelja reagira na slušne i vizualne poticaje
OŠ. MJIK. A. 1. 2. Učenik **glasno** čita vrlo kratke, jednostavne i poznate riječi.	– prepoznaje i izgovara napisane riječi	– uz povremenu pomoć učitelja čita jednostavne i poznate riječi
OŠ. MJIK. A. 1. 3. Učenik **preslikava** kratke riječi i kratke rečenice.	– preslikava kratke riječi i kratke rečenice	– uz povremenu pomoć učitelja i više vremena točno i čitko preslikava kratke riječi i kratke rečenice
OŠ. MJIK. A. 1. 4. Učenik **ponavlja** riječi i vrlo kratke rečenice.	– ponavlja izgovorene riječi i vrlo kratke rečenice	– uz povremenu pomoć učitelja ponavlja jednostavnije riječi i rečenice
OŠ. MJIK. A. 1. 5. Učenik **sudjeluje** u vrlo kratkome razgovoru od nekoliko riječi.	– sudjeluje u jednostavnome i kratkome razgovoru: pozdravlja, predstavlja se itd. – postavlja jednostavna pitanja te odgovara na njih – oblikuje i izgovara jednostavne i kratke, uvježbane rečenice	– uz povremenu pomoć učitelja sudjeluje u vrlo kratkome i jednostavnome razgovoru
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Preporučene teme: ja i svijet oko mene, obitelj, igre, škola, voće, povrće, životinje, biljke, vremenska prognoza, prehrana, boje, brojevi, dijelovi tijela, razlike među slovima. Jezične funkcije: pozdravljanje, predstavljanje, čestitanje, imenovanje predmeta, identificiranje predmeta, zamolba, zahvala, pitanje za oprost, brojenje. Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama. Učitelj odabire gramatičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika koje se temelje na preporučenim jezičnim funkcijama.		
Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Učitelj poučava jezične sadržaje putem usmene komunikacije te učenjem iz situacijskih igara: geste, mimika, pokreti, igre, pjesme, dramatizacija, crtanje, digitalna i zorna sredstva.		
B. KNJIŽEVNOST		